

Arrangement: Affald 2018 Årsmødetale: Styr på værdierne	Tidspunkt: 14.00-14.15
Sted: Kystvejens Kursus- og Konferencecenter, Grenaa	Taletid: 15 min.

Indledning

I dag er en særlig dag. Ikke blot mødes vi for at debattere og lytte – både til hinanden og til de gode faglige og politiske oplæg, som altid på Dansk Affaldsforenings årsmøde.

I dag er også en dag, hvor vi i fællesskab vælger en ny bestyrelse. Det er ikke hvert år, vi vælger nye, gode folk til at repræsentere os og lægge linjen for foreningens arbejde. Men det er ikke valget alene, der gør dagen til noget ganske særligt.

I dag vælger vi de repræsentanter, der skal holde styr på vores værdier – i affaldet og i samfundet som helhed. De personer, vi vælger i dag, påtager sig fra i morgen et stort ansvar på vegne af os alle.

Jeg vil gerne benytte lejligheden til at sige tak for de mange spændende og inspirerende oplæg og diskussioner, vi har været vidne til her i løbet af formiddagen – fra et bredt udsnit af medlemsskaren og fra vores værter her i Grenaa, Reno Djurs.

Det står klart, at vi står overfor både store og komplekse udfordringer - som affaldssektor og som samfund, hvis vi skal udvikle den cirkulære økonomi og realisere de økonomiske og miljømæssige potentialer heri. Vi skal genanvende mere, vi skal genbruge mere – og vi skal have alle med.

Derfor er det for mig både opløftende og motiverende at se, hvordan I ude omkring i landet bidrager til at gøre Danmark og verden til et bedre sted.

I har ikke blot ideer, der lyder smarte eller ser godt ud på papiret. I arbejder med konkrete løsninger, der virker og skaber resultater.

I rykker noget. I giver den fuld skrald. Tak for det.

Siden ressourcestrategien kom, og Folketinget pålagde os ambitiøse genanvendelsesmål, har vi lagt os i selen for at udvikle sektoren – for at give vores bidrag.

Resultaterne kan ses sort på hvidt. Miljøstyrelsens evaluering taler sit tydelige sprog. Vi leverer. Vi kommer i mål. Og vi er klar til mere. Det bliver der også brug for, når de nye EU-mål skal realiseres herhjemme.

Men mens vi i kommuner og affaldsselskaber har vist vores værd (igen), er der netop nu politiske kræfter, der arbejder på skubbe os ud. Linjen fra Forsyningsstrategien, som regeringen fremlagde i 2016, er krystalklar.

Kommunerne må ikke etablere – eller eje – eller drive affaldsanlæg på genanvendelsesområdet – hverken til at balle, kompostere eller sortere affaldet. Det gælder selv de mindste og simple anlæg, vi har på vores genbrugspladser. Alt skal udbydes – uanset om der er et velfungerende marked eller ej, uanset prisen eller kvaliteten. At betale, lyder det. Og så skal vi for resten også sige ”adgang forbudt” til vores lokale erhvervsliv, der ønsker at komme på vores genbrugspladser. Det er erhvervschikane.

Alle de redskaber, vi har brug for, hvis vi skal levere værdi, vil de tage fra os. Men ansvaret - at opgaverne bliver løst og miljømålene opnås - det skal vi fortsat påtage os.

Det siger vi klart nej til. Ikke på vilkår. Hvis man skal slå søm i, skal man have ret til at eje en hammer - og til at bruge den. Ret og pligt skal følges ad. Vi vil hverken deponere vores handlekraft eller ligge dræn i kommunekassen.

Og vi vil kunne se borgerne i øjnene og sige klart og tydeligt JA, hvis vi bliver spurgt, om det nu også nytter at sortere mere affald, om vi har styr på økonomien, om vi har styr på miljøet.

Forsyningsstrategien har ligget på bordet et stykke tid, men forhandlingerne begynder nu. Det er en helt central opgave, som vores nye bestyrelse skal tage livtag med. Derfor er i dag en helt særlig dag.

Vi har i Danmark udviklet en velfungerende og effektiv affaldsinfrastruktur - bygget på demokratisk ejerskab og lokal medbestemmelse. Det er en værdi i sig selv, men giver også værdi

for borgerne i form af høj service, fair priser, et bedre miljø og lokal udvikling.

Det skal vi holde fast i, men som jeg sagde før, og som formiddagen her har vist, er vi i fuld gang med at bygge på og udvikle sektoren yderligere.

Sidste år lancerede vi udspillet ”Fuld skrald på den cirkulære økonomi”. Her kom vi med 15 konstruktive forslag til udviklingen af fremtidens affaldssektor. Forslag, som vi løbende har uddybet, konkretiseret og spillet ind til politikerne på Borgen og embedsfolkene og ind i debatten. Vi har blandt andet givet et samlet bud på, hvordan vi gør affaldssortering enklere og bedre – med ideer og initiativer til alle led på affaldets vej - fra varen bliver produceret til den bliver solgt i forretningen, sorteret og indsamlet og afsat, så det kan bruges igen i ny produktion. Det gælder bl.a. det fælles piktogramsystem, som allerede bruges af mere end 30 kommuner. Hvorfor ikke få dem ud på emballagerne, så man kan se på varen, hvordan den skal sorteres? Det er de næste skridt, vi bør tage – og blandt de mange forslag, der er samlet i publikationen ”Den Grønne Tråd”.

Vi har også forslået at etablere socialøkonomiske virksomheder, så vi kan reparere på affaldet, redde de værdifulde ressourcer og samtidig løfte borgere, der har haft det svært, så de igen kan komme i job. Det er et konkret forslag, der giver værdi på flere bundlinjer.

Også på de helt store globale miljødagsordener bidrager vi. Vi er kommet med en ny, ambitiøs plastikpolitik – en politik, der udstikker en retning for arbejdet med at løse de plastikproblemer, vi alle har hørt om, men få gør noget ved. For det første ønsker vi, at al plastikemballage skal være designet, så det kan genanvendes i 2025. Det er et realistisk mål, som vi deler med blandt andre Coca Cola, Unilever og andre globale selskaber.

Plastik skal indsamles, sorteres og genanvendes i nye produkter. Naturligvis. Men før eller siden bliver alt til affald.

Derfor skal vi på lang sigt være fri for plastik lavet af olie. Hvis den cirkulære økonomi og vores klimaambitioner skal gå hånd i hånd, skal vi lave plastik på nye måder – og sikre, at den plastik, der allerede er produceret og findes i vores miljø, får en værdi, så vi

skaber incitamenten til at indsamle og genanvende den. I 2050 skal vi ikke længere producere fossil plastik. Det er vores mål.

Men mål og ambitioner gør det ikke alene. Der skal handling til. Derfor har foreningen i det forløbne år også været på banen med flere konkrete forslag, der bakker ordene op. Vi har blandt andet foreslået at udvide pantsystemet, så juice- og saftflasker også bliver en del af verdens bedste cirkulære system. Forslaget har fået opbakning fra højre og venstre side - og Miljøstyrelsen sidder og regner på det netop nu.

Allerede i dag samler vi de fleste flasker ind i de effektive kommunale systemer – en del udnytter vi som energi og en del afsætter vi til genanvendelse i ny produktion. Det er godt, men flaskerne bliver kun til nye flasker igen, hvis de kommer over i pantsystemet. Op til 156 millioner plastikflasker om året handler det om, så potentialet er stort. Hvis vi vil noget med den cirkulære økonomi, begynder vi her.

Dansk Affaldsforening har spillet et tocifret antal forslag ind til regeringens arbejde med en handlingsplan mod plastikforurening.

Vi arbejder konstruktivt, og vi bidrager – altid med blikket rettet mod det terræn, vi ser – mod løsninger, der virker i virkeligheden.

I affaldssektoren skal vi fortsætte udviklingen. Vi vil det bedste for samfundet. Og vi vil gerne samarbejde med alle aktører. Men hånden på rorpinden skal være vores – fordi ansvaret er vores.

I en tid, hvor sektorens opgaver og mål er under forandring, skal vi holde styr på affaldet og på de værdier, der skabes og tabes på vejen fra virksomhedernes produktion til borgernes affaldsspand - og tilbage igen.

Man siger, at genbrug er guld. Men ikke alt, der glimter, er en god forretning.

Vores affald rummer store miljømæssige potentialer, men det er dyrt at realisere dem. Affald koster penge. At det koster penge at indsamle affald, kan enhver regne ud. Men det koster også penge at håndtere og sortere affaldet. Og selv når affaldet ligger i en fin velsorteret bunke, koster det stadig kommuner og affaldsselskaber penge af afsætte det på markedet. Borgerne betaler omkostningerne – og når de gør det, skal vi have snor i sagerne.

At vi binder penge efter affaldet, er et udtryk for, at virksomhederne hverken står i kø for at tage eller behandle det. Vi taler absolut ikke om et velfungerende marked. Nye ressourcer og materialer er billige, mens det er omkostningstungt at oparbejde affald til en kvalitet, så det kan bruges igen til nye produkter.

Hvis Forsyningsstrategien bliver til virkelighed, flyder endnu mere affald til udlandet. Sådan er det, når man er underlagt EU's konkurrencelovgivning. Alt skal udbydes.

Men mister vi styringen, mister vi også mulighederne.

Det er os i kommuner og affaldsselskaber, der forfølger de politiske målsætninger om mere sortering og genanvendelse. Uden os sker det ikke.

Når affald koster penge, er den billigste form for affaldsbehandling at gøre så lidt som overhovedet muligt. Der vil være penge at tjene ved at "shoppe" miljøregler i andre lande, hvor der er færre krav, mindre kontrol og ikke nødvendigvis den kvalitet i genanvendelsen, vi gerne ser i Danmark.

Selv affald, der behandles korrekt, vil i stor stil flyde mod udlandet. Nogle af vores omkringliggende lande, har allerede anlæg og kapacitet. De står klar med åbne arme og kan tage vores affald som lidt sødt til kaffen.

Mister vi styringen, mister vi muligheden for at opbygge kapacitet, viden og teknologi i Danmark – ligesom de danske virksomheder, der skal bruge affaldet til ny produktion, får sværere ved at få fingre i det. Den slags koster vækst og arbejdspladser til skade for både miljøet og økonomien.

Løsningen er ikke at rive ned, men at bygge på - og samarbejde. Derfor har vi også lagt "Grøn Kickstart" frem – endnu et forslag, der stammer fra vores samlede reformforslag. Det er en konkret model, der kan bane vejen for offentlige-private affaldsanlæg, så vi sammen kan kickstarte teknologiudviklingen.

Vi kan samle husholdnings- og erhvervsaffaldet igen, vi kan holde ressourcerne i Danmark, og vi kan udvikle ny teknologi og skabe nye grønne arbejdspladser.

Vores forslag er sund fornuft og følger en fin dansk tradition: At finde praktiske løsninger frem for fare vild i dogmatik. Vejen frem er at bygge bro – ikke at lede efter forhindringer, der kan spærre den. Lad os give den cirkulære økonomi fuld skrald!

I den forbindelse vil jeg gerne punktere en myte, som desværre har vokset sig særdeles sejlivet af at blive gentaget igen og igen: At kommunerne skulle tage affaldsopgaverne fra virksomhederne – og sågar nægte dem adgang til affaldet.

Kommuner og affaldsselskaber bruger private virksomheder til massevis af driftsopgaver. Her hos Reno Djurs, hvor vi er gæster i dag, går 8 ud af 10 kroner, som borgerne betaler for at få håndteret deres affald, til private virksomheder. Den lader vi lige stå.

I dag er det også sådan, at mere end 80 procent af affaldsindsamlingen er udliciteret. Og affaldet? Det afsætter vi på markedet til den internationale markedspris – der følger oven i købet penge med. Kom blot nærmere, fristes jeg til at sige – vi har åbent og tonsvis af affald i containerne!

Markedet bruger vi hver eneste dag, men vi bruger det intelligent. Med fornuft. Vi tilrettelægger opgaverne, samarbejder med leverandørerne og sikrer balancen mellem forskellige hensyn – mellem borgernes omkostninger, lokal udvikling, miljøet og en god, robust og sikker service til alle.

Og hvis der ikke er en virksomhed, der kan levere tilfredsstillende på pris, miljø eller service, så skal vi kunne løse opgaven selv. Det er afgørende at kunne bide markedet i haserne – Vi skal være herre i eget hus.

Skal vi have ansvaret for opgaven, skal vi også have retten og redskaberne til at løfte den – og frihed til at udføre den, som vi ønsker.

Det er de værdier, der er på vippen – og som er sat på spil med forsyningsstrategien.

Nu er det på sin plads at berøre affaldsenergien, som også er på forhandlingsbordet. Skiftende ministre har haft liberalisering af anlæggene på programmet i 15 år, så vi kan diskutere, om de nogensinde har været taget af bordet.

Det er svært at forstå behovet. Det er blevet billigere for borgere og virksomheder. Priserne for behandling af affald på energianlæggene er faldet med 10% siden 2010, mens produktionen af grøn energi er steget. Samtidig er prisen for fjernvarme og el faldet. Og endelig er anlæggenes miljøbehandling blevet bedre.

Vi laver med andre ord mere for mindre og gør det ovenikøbet bedre. Samtidig leverer vi på genanvendelsen, som jeg nævnte tidligere. Det kalder vi effektivisering. Lige der. What's not to like?

Bundlinjen er, at også i en cirkulær økonomi har affaldsenergien en vigtig rolle. Vi har brug for vores miljøanlæg til at behandle de rester, vi ikke kan eller ønsker at genanvende – og samtidig udnytte energien og de øvrige restprodukter. Affald hænger sammen fra indsamling til energiudnyttelse.

Netop derfor ønsker vi at holde sammen på værdikæderne. Vi skal kunne optimere og tage en omkostning i et led, for at kunne høste gevinster i et andet – både når det gælder økonomien og miljøet.

Vil man liberalisere affaldsenergien, skal man være meget varsom. Man skal vide, hvad man gør. En liberalisering rummer risikoen for, at gælden i anlæggene skal refinansieres. Lån, herunder SWAP-lån, skal indfries. Hvis vi bliver tvunget til at bytte de gode og sikre lån i KommuneKredit ud med dyrere private lån, kan det komme til at koste en engangsudgift på ca. 1,3 mia. Derefter vil det koste en årlig ekstra renteomkostning på ca. 300 mio.

Det er rigtig mange penge. Penge, der med sikkerhed skal betales – og beløb, der langt overstiger de effektiviseringer, som skiftende regeringer har set sig lune på – og som den nuværende regering stadig håber at kunne finde.

Vi har peget på en række udfordringer, der skal løses, hvis en liberalisering skal give mening – og hvis vi skal være med. Dem mangler vi stadig svar på.

Et bredt politisk flertal i Folketinget har vedtaget en fjernvarmeaftale. Aftalen betyder, at affaldsenergi-anlæggene skal benchmarkes på varmesiden. Det er kompliceret regulering, som myndighederne lige nu forsøger at definere. Regulering, der med tusindvis af komplicerede djævelske detaljer skal skabe en jævn og

fair spilleplade. Den spilleplade bliver vanskelig at etablere. Men vi er nødt til at kende den, før vi kan gå videre. Alt andet vil være tilfældig og uansvarlig gambling med de meget store værdier, vi står på mål for.

Vi hverken kan, vil eller tør kaste os ud i eksperimenter - eller jonglere rundt med sektorens rammevilkår, når spillereglerne er i gang med at blive ændret. Tag ansvar, er vores budskab.

Derfor siger vi klart og tydeligt til Folketinget: Den nye fjernvarmeregulering skal fuldt og helt på plads, før vi kan vurdere om - og eventuelt hvordan - der kan indføres fair og lige konkurrence om affaldet som brændsel. Tag affaldsenergien ud af forhandlingerne.

Nu når forhandlingerne skal til at begynde, må vi spørge de, der ønsker at skubbe os ud af den sektor, vi selv har bygget op:

Hvis staten vil detailstyre affaldsindsamlingen - Hvis den skal bestemme, hvilke spande der skal stå hos borgerne, og hvordan affaldsbilerne skal se ud, tager den så også ansvaret for prisen og servicen overfor borgerne?

Hvis vi ikke må drive anlæg til at forfølge politiske mål og reducere borgernes omkostninger, påtager staten sig så forpligtelserne og genanvendelsesmålene? Også de nye fra EU, som staten selv har været med til at beslutte?

Hvis staten vil have kommunerne ud af affaldsenergien, sørger de så for, at vi har tilstrækkelig kapacitet til at behandle affaldet? Og tager de ansvaret, hvis borgernes omkostningerne sætter fart?

Vil staten stå på mål for det hele? Tager de skraldet?

Ingen ting kommer af sig selv.

Når kommuner og kommunale affaldsselskaber investerer i udviklingen af den cirkulære økonomi, investerer vi på borgernes vegne og i fremtiden. Vi kan hverken redde verden eller skabe en cirkulær økonomi fra bunden af skraldespanden. Men vi kan give et bidrag og gøre vores.

Vi sikrer én effektiv og sammenhængende infrastruktur, der dækker alle affaldsfraktioner, og takster, der ikke overstiger omkostningerne.

Det virker. Og det virker godt. Vi skal ikke spille hasard med vores effektive infrastruktur, borgernes omkostninger eller miljøet. Slet ikke, når der ikke er noget at vinde.

Derfor er i dag en særlig dag. Det er i dag, vi vælger de personer, der skal bringe os sikkert gennem svære forhandlinger. Så vi fortsat kan drive sektoren fremad. Så vi fortsat kan holde styr på affaldet. Og på vores værdier.

Tak for ordet og godt valg.